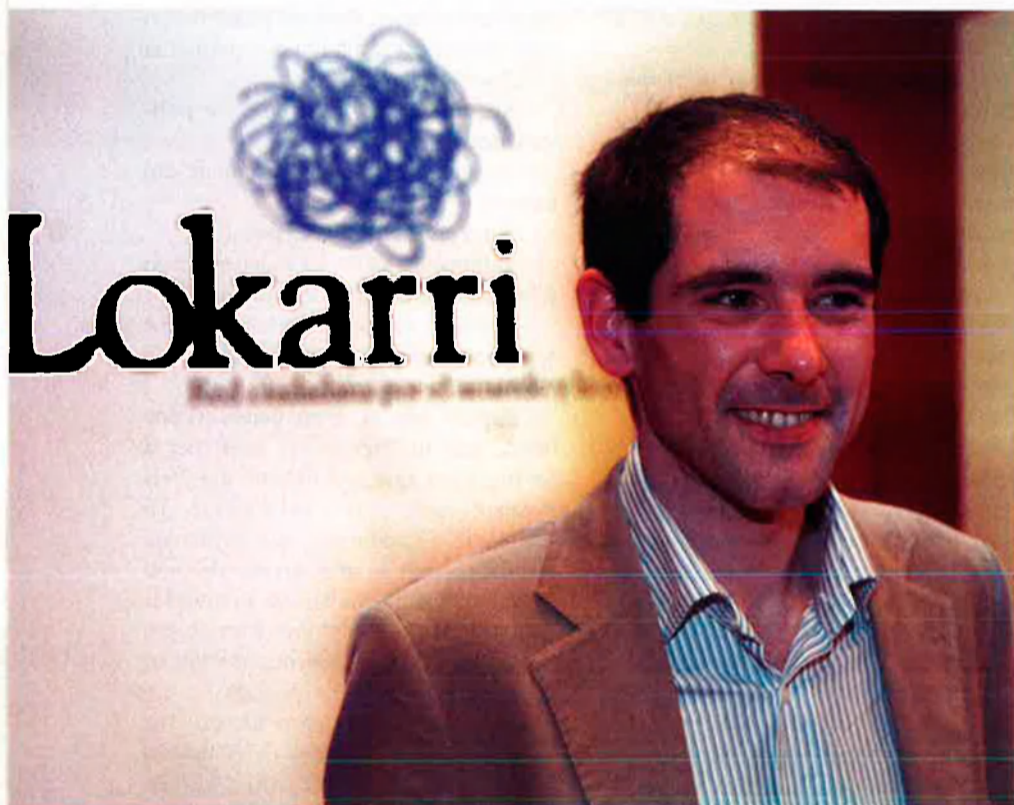

“La consulta ha d’anar més enllà del dret d’autodeterminació”

Paul Ríos (Getxo 1974) és llicenciat en Dret i coordinador general de Lokarri, xarxa ciutadana que ha iniciat una campanya de recollida de signatures per sol·licitar als parlaments d'Euskadi i Navarra la convocatòria d'una consulta popular.

La consulta és el problema o la solució?

—Nosaltres pensem que és la solució, però és clar que també depèn del tipus de consulta. Ara es relaciona la consulta amb el dret d'autodeterminació i pensem que si fos d'aquest tipus podria portar molts pro-

blemes i tindria un resultat clarament incert. En canvi, unes altres consultes més pensades per a ajudar a desbloquejar la situació actual i trobar-hi alguna sortida sí que poden oferir solucions. I si s'analitza a fons, una iniciativa com aquesta pot aplegar més consens que no sembla.

—Quin objectiu pretén, per tant, la consulta que proposa Lokarri?

—Partim de la idea que aquesta societat ha demostrat que té uns principis clars sobre els quals vol articular la convivència. Encara més, fins i tot entre els partits polítics hi ha un ampli consens sobre aquests principis, però no s'acaba de construir aquesta convivència que tots desitgem. Així doncs, creiem que en societats com la nostra, fer un pas per avançar i aprofundir la democràcia, que es doni la veu al poble i que el poble pugui fixar aquest marc de convivència, podria ser una alternativa nova per a mirar de trobar una sortida i no caure en un pou sense fons.

—Preguntar als ciutadans per desbloquejar la situació política...

—Sí. A l'estat espanyol gairebé no es fan consultes populars i, en canvi, en societats amb un règim democràtic més avançat les consultes populars són una eina habitual. Al final, en un procés de pau i de normalització, el destinatari no és ni ETA ni els partits polítics ni els governs, sinó tots i cadascun dels ciutadans. Avançar cap a una consulta ajuda a fer que la nostra democràcia millori. A més, estem convençuts que si la ciutadania pogués dir realment que vol el final de la violència, un procés de diàleg i un acord per a conviure de manera plural, transversal i democràtica, això establiria uns principis difícils de vulnerar per qui sigui, perquè la voluntat popular ja quedaria expressada i tindria un valor inqüestionable per a resoldre problemes com el basc. Plantegem una consulta que llanci un missatge clar i una exigència a ETA perquè posi fi a la violència, i també que enviï un mandat als partits polítics perquè treballin a favor d'un procés de diàleg per a arribar a acords.

—I quin hauria de ser el subjecte polític?

—Proposem una consulta al País Basc i una altra a Navarra, perquè són els subjectes polítics que existeixen actualment. Però ja hem apuntat en alguna ocasió que també veuríem positiu que es fes una consulta al conjunt de l'estat espanyol per enviar un missatge a ETA i perquè els ciutadans bascos i navarresos tinguin la possibilitat d'assolir aquest pacte transversal i sense exclusions que

demanem. Això podria ésser interessant, però al final bascos i navarresos, que en són els principals subjectes afectats, haurien de tenir la veu.

—**Parlem d'una iniciativa legal o il·legal?**

—Hi ha la possibilitat d'acudir al Congrés dels Diputats per sol·licitar-ne el permís. La consulta que proposem no seria vinculant jurídicament, però sí políticament.

És cert que el Congrés podria rebutjar aquesta proposta, però creiem que si ets en un règim democràtic i la ciutadania de dues comunitats autònomes sol·licita de tenir la veu i la paraula, no hi hauria d'haver cap impediment. I si es rebutja aquesta possibilitat, s'hi haurien de cercar alternatives.

—**Per exemple?**

—Plantejar una consulta aprovada pels parlaments basc i navarrès. Això crearia moltes complicacions, però alguna iniciativa s'haurà de proposar, perquè rebutjar la possibilitat de convocar una consulta, que és per a dir no a la violència i sí al diàleg i a l'acord, demostraria molt poca voluntat democràtica per part del Congrés espanyol.

—**Però tot aquest plantejament xoca frontalment amb la màxima de Zapatero: "Si vivim junts, decidim junts"....**

—Sí, però aquesta proposta ben treballada i formulada així, crec que tindria recorregut. Observant, per exemple, les declaracions recents del Partit Socialista d'Euskadi comprovem que, després de molts anys d'haver defensat unes altres estratègies, ara també s'apunta als principis de final de la violència, diàleg, acord i que aquest acord sigui referendat en una consulta pel conjunt de la ciutadania. Seria difícil, per tant, explicar per què és contraproductiu una consulta com la que proposem.

—**En cas contrari només quedaria anar a l'enfrontament democràtic amb l'estat espanyol?**

—Aquest hauria de ser l'últim recurs, perquè aquesta situació seria el fracàs de la política amb majúscules, tant per als partits polítics com per al conjunt de la societat. Seria reconèixer que som incapaços de posar-nos d'acord. Cal fer tot allò que sigui possible per evitar aquest escenari.

—**Quines diferències hi ha entre la consulta de Lokarri i la que té previst d'impulsar el president Ibarretxe, basada en el dret de decidir?**

—Crec que els plantejaments no són pas gaire allunyats. Ambdues consultes parteixen d'una premissa fonamental: ara, perquè uns no volen o uns altres no deixen, no es pot engegar aquest procés de diàleg resolutiu. Per tant, s'ha de cercar una sortida a la situació i es proposa la consulta com una possible alternativa de desblocatge. A partir d'aquí, nosaltres centrem més la qüestió en uns principis molt bàsics de convivència, i la proposta d'Ibarretxe va més en la línia de donar al poble basc la capacitat de decidir sobre el seu futur. Pensem que en tots dos casos parlem pràcticament de la mateixa cosa perquè, al final, totes dues són propostes desblocadores que han de desembocar en un procés polític en el qual hi hagi diàleg i acord entre tots. Des de punts diferents conflueixen en el mateix objectiu.

"Volem que, en una consulta, el 90% digui no a la violència i sí als drets humans, i un 80% sí al diàleg"

—**L'objectiu fóra el dret d'autodeterminació...**

—Em ambdós casos es tracta de buscar uns principis bàsics d'acord que incorporin el conjunt de la societat basca. Em sembla molt interessant que el govern basc digui que abans d'arribar a aquesta consulta també farà un esforç per aconseguir un procés de diàleg i un acord entre tots. Al final importa això, que s'intenti arribar a aquest punt i, si no és possible, que es faci una consulta, que s'estableixin aquests principis i drets i, a partir d'aquí, caldrà continuar treballant.

—**En canvi, Begoña Errazti, presidenta d'Eusko Alkartasuna, partit que forma part del govern basc, no confia gaire en l'acord transversal i obre la porta a desobeir l'estat en el futur...**

—La desobediència és legítima i molt més si és civil i no violenta. Però allò que es pretén és una consulta que sigui capaç d'impulsar processos polítics, i el camí de la desobediència pot tenir algunes contraindicacions a l'hora d'aconseguir aquest objectiu. La desobediència porta molts problemes i abans de recórrer-hi val més exhaurir la resta de vies.

—**Sembla que a Europa és l'hora de les consultes per a les nacions sense estat...**

—Ens trobem en una tendència iniciada pel Quebec, amb la idea que es poden celebrar consultes no vinculants jurídicament però que puguin habilitar processos polítics que obliguin el conjunt d'institucions i de governs implicats a reconèixer que hi ha unes determinades reivindicacions de més sobirania o de qualsevol altra qüestió.

—**I per què al Quebec o a Escòcia s'assumeix amb naturalitat el fet de consultar els ciutadans i a l'estat espanyol no?**

—És per la violència, que al final ho desvirtua tot. Qüestions que s'haurien de veure amb molta més normalitat, aquí es dramatitzen. És la gran diferència i el gran desavantatge que tenim els bascos, però també precisament per aquesta raó creiem que la proposta de celebrar una consulta popular en el nostre cas tindria grans avantatges. Volem que en una consulta el 90% dels ciutadans digui no a la violència i sí als drets humans, i un 80% digui sí al diàleg i a l'acord. A veure qui gosa després justificar la violència o rebutjar el diàleg i ignorar aquesta voluntat ciutadana. Hem arribat a un punt de maduresa per a celebrar una consulta i, finalment, també es va podent deslligar la idea que consulta és igual a dret d'autodeterminació. No. La consulta és quelcom més que el dret d'autodeterminació, va més enllà. La consulta no és sols establir el model d'estat que es vol i com s'ha de relacionar aquest estat amb la resta de països. La consulta amb majúscules té un valor superior i és per a decidir amb quins principis volem conviure en el futur.

*Daniel Gómez
Bilbao*